

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลโครงการบ้านจัดสรรสวัสดิการข้าราชการบำนาญ ที่นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามแนววัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อประเมินผลโครงการบ้านจัดสรรสวัสดิการข้าราชการบำนาญ โดย (1) ประเมินผลการดำเนินงานด้านกายภาพของโครงการว่าสามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และเป็นที่พึงพอใจของผู้อยู่อาศัยมากน้อยเพียงใด โดยศึกษาความสอดคล้องระหว่างการจัดพื้นที่ใช้สอยตามแบบกับการอยู่อาศัยจริงของผู้อยู่อาศัย (2) ประเมินผลการดำเนินงานด้านการเงินของโครงการว่าสามารถทำได้ตามกรอบของวัตถุประสงค์ ของผู้ดำเนินโครงการ และในเชิงความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยต่อราคาบ้าน ค่าค่าน้ำและค่าน้ำประปาที่ผู้อยู่อาศัยและ (3) เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโครงการเดิม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการทำโครงการใหม่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การสำรวจและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1) ศึกษานโยบายและการจัดการของภาครัฐด้านที่อยู่อาศัยสวัสดิการข้าราชการและข้าราชการบำนาญในประเทศลาว ข้อมูลส่วนใหญ่กรมนโยบายบ้านานูเป็นผู้สนองให้จึงไม่มีปัญหาในเวลาเก็บข้อมูล

2) ศึกษานโยบายเป้าหมายและการดำเนินงานของกรมนโยบายบ้านานูและผู้สูงอายุสูงในการจัดสร้างและการดำเนินการโครงการสร้างบ้านจัดสรรสำหรับข้าราชการบำนาญ ภายใต้ดำรัส194/นย.

3) ศึกษาทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการ

4) ศึกษารวบรวมข้อมูลรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการเช่น วัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการ ระเบียบการจัดสวัสดิการ และรายงานสรุปผลการดำเนินการ จากกรมนโยบายบ้านานูและผู้สูงอายุสูงกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สปป.ลาว เอกสารทั้งหมดกรมนโยบายบ้านานูเป็นผู้สนองให้ เนื่องจากระบบการจัดเก็บเอกสารยังไม่ดี ประกอบกับมีการโยกย้ายที่ทำงานหลายครั้ง ทำให้การค้นหาเอกสารล่าช้าบ้างเล็กน้อยและเอกสารบางอย่างที่ต้องการค้นหาไม่พบ

3.2 ศึกษาและเก็บข้อมูลจากภาคสนาม

ขั้นตอนนี้มีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาคสนามมีดังนี้ เริ่มจากผู้วิจัยจัดทำตารางรายการข้อมูลที่ต้องการ กำหนดสถานที่หรือหน่วยงานที่คาดว่าจะมีข้อมูลที่ต้องการ จากนั้นเสนอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองและผู้อายุสูงกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมทำหนังสือคำร้อง หรือหนังสือเสนอขอความร่วมมือขอเก็บข้อมูลส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ใหญ่บ้านที่รับผิดชอบกลุ่มบ้านจัดสรรแต่ละแห่ง ผู้วิจัยได้แจ้งความจำนงก่อนการเก็บข้อมูลล่วงหน้าอย่างน้อย 1 อาทิตย์ หรือตามการนัดหมายเช่น

- การเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลเกี่ยวกับผังรวมโครงการ สถิติจำนวนผู้ทำสัญญาซื้อ-ขายบ้าน ถ่ายสำเนาตัวอย่างสัญญาซื้อ-ขายบ้าน จากกรมคุ้มครองทรัพย์สินของรัฐ กระทรวงการเงินการเก็บข้อมูลที่มีปัญหาพอสมควรเพราะระบบการจัดเก็บข้อมูลยังไม่ดีเท่าที่ควร ข้อมูลเอกสารที่ได้จากที่นี่คือสถิติจำนวนผู้ทำสัญญาซื้อ-ขายบ้านจัดสรร สำเนาตัวอย่างสัญญาซื้อ-ขาย แต่การค้นหาผังรวมที่ดินของโครงการไม่พบ ภายหลังพบว่าที่กรมโยธาธิการและผังเมืองมีสำเนาผังรวมโครงการเก็บไว้ จึงขอสำเนาเพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย ส่วนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเมือง ผังเมืองรวม ผังการนำใช้ที่ดิน พัฒนาการและการขยายตัวของชุมชนเมืองนครหลวงเวียงจันทน์นั้น ข้อมูลบางส่วนได้จากวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของคุณบุญมาก ขุนพรหม พ.ศ. 2539. และวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของคุณกบิล สมพงษ์ชัยกุล 2542. และข้อมูลบางส่วนจากสถาบันค้นคว้าผังเมืองและกรมเคหาผังเมืองกระทรวงคมนาคมขนส่งไปรษณีย์และก่อสร้างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

- การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้รับผิดชอบฝ่ายนโยบาย ฝ่ายเทคนิค และฝ่ายการเงินของโครงการฝ่ายละ 1 ท่าน รวม 3 ท่าน การขอเข้าสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบฝ่ายนโยบายและฝ่ายการเงินมีความลำบากมากพอสมควร เพราะท่านมีงานมากไม่มีเวลาดำเนินการสัมภาษณ์ได้ใช้วิธีร่างคำถามส่งให้ก่อน โดยผ่านเลขานุการจากนั้นจึงนัดวันสัมภาษณ์อีกครั้ง ส่วนการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบฝ่ายเทคนิคนั้นเป็นการสัมภาษณ์ด้วยการพูดคุยโดยไม่มีแบบสัมภาษณ์ที่ตายตัว แต่ประเด็นคำถามยังอยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ ใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที ต่อครั้ง จำนวน 3 ครั้ง สำหรับการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่อยู่อาศัยในโครงการทั้งสี่แห่ง แห่งละ 2 ท่าน และผู้อยู่อาศัยในโครงการแห่งละ 3 ท่าน รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ 20 ท่าน ซึ่งการคัดเลือกบ้านที่จะสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลบ้านกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อยู่อาศัยนั้นได้ใช้วิธีการที่สะดวกที่สุด

คือ กำหนดเอาบ้านของผู้นำชุมชน 2 หลัง และบ้านผู้อยู่อาศัยในโครงการ 3 หลัง ด้วยการเดินเข้าไปในชุมชน เมื่อพบบ้านหลังใดที่มีผู้อยู่อาศัยในขณะนั้นโดยเลือกบ้านที่ลักษณะการใช้สอยพื้นที่ไม่เหมือนกัน สาเหตุที่เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบนี้ไม่เจาะจงเช่นนี้เพราะว่ามีข้อจำกัดด้านเวลาในการเก็บข้อมูลไม่สามารถย้อนกลับไปเก็บข้อมูลได้หลายครั้ง การสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการพูดคุยโดยไม่มีแบบร่างที่ตายตัว แต่จะสัมภาษณ์ในประเด็นที่จะใช้ในการวิจัย ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45 – 60 นาที ต่อ 1 ตัวอย่างพร้อมการสังเกต และบันทึก การใช้พื้นที่ในบ้านด้วยการเสกซ์ (Sketch) และถ่ายภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนและแบบบ้านของชุมชนทั้ง 4 แห่ง โดยกำหนดจำนวนแบบบ้านตัวอย่าง ชุมชนละ 5 หลัง เพราะว่าแบบแปลนบ้านทุกชุมชนเหมือนกัน จะมีความแตกต่างกันที่การนำใช้พื้นที่และเมื่อมีการต่อเติมบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความร่วมมือในการพูดคุยสัมภาษณ์เป็นอย่างดี เมื่อทราบว่าเป็นการเก็บข้อมูลของหน่วยงานรัฐ แต่มีข้อจำกัดในการถ่ายภาพลักษณะทางกายภาพที่อยู่อาศัยเล็กน้อยคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพห้องนอนเพราะรู้สึกอาย แต่อนุญาตให้เสกซ์ (Sketch) ภาพได้

- การใช้แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อยู่อาศัยในโครงการทั้ง 4 โครงการโดยกำหนดให้ 1 หลังคาเรือนเท่ากับ 1 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 160 ตัวอย่าง วิธีการแจกแบบสอบถามเริ่มจากไปแจ้งความจำนงต่อนายบ้านที่สำนักงานปกครองบ้าน โดยนำหนังสือเสนอที่ออกให้โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองและผู้สูงอายุยืนยัน และได้ขอความช่วยเหลือจากนายบ้าน หรือหัวหน้าคุ้มและหัวหน้าหน่วยในการแจ้งความจำนงและวิธีการตอบแบบสอบถามและแจกแบบสอบถามแก่ผู้อยู่อาศัยในโครงการ โดยได้แจกแบบสอบถามและแจ้งความจำนงล่วงหน้าก่อนการลงสัมภาษณ์ประมาณ 1 อาทิตย์ หรือตามการนัดหมาย ผลการเก็บแบบสอบถามจริงสามารถเก็บได้เพียง 101 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 64.33 เนื่องจากหลายสาเหตุเช่น ผู้อยู่อาศัยบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม การตอบแบบสอบถามถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้อยู่อาศัยในโครงการหลายคนไม่ตอบเพราะไม่เข้าใจวิธีตอบ ผู้ได้สิทธิบางรายยังไม่เข้าอยู่อาศัยในโครงการและกรณีของชุมชนบ้านโนนสะอาดผู้อยู่อาศัยร้อยละ 78 เป็นข้าราชการที่ยังรับราชการอยู่ แต่ว่าแบบสอบถามที่แจกไปกำหนดผู้ตอบเป็นข้าราชการบ้านาญ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 7 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 14 จากที่แจกไปทั้งหมด 50 ฉบับ เนื่องจากว่าอยู่นอกกรอบขอบเขตการทำวิจัย และมีสาเหตุจากความบกพร่องของผู้ทำวิจัยที่ไม่ได้จัดเตรียมแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ตอบที่เป็นข้าราชการ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ที่ตั้งโครงการ	จำนวนบ้าน/ แบบสอบถาม	บ้านที่มีผู้เข้า อยู่แล้ว	แบบสอบถาม ที่เก็บได้จริง	การสัมภาษณ์	
				ผู้นำ	ผู้อยู่ อาศัย
1. บ้านจันทร์สว่าง	70	70	57	2	3
2. บ้านนาเหล่า	15	13	13	2	3
3. บ้านดงหมากคาย	25	24	24	2	3
4. บ้านโนนสะอาด	50	50	7	2	3
รวม	160	157	101	8	12
คิดเป็นร้อยละ	100	98.12	64.33	5.09	7.00

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดจากนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาทำการวิเคราะห์ประมวลที่กรุงเทพมหานครประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต Sketchบันทึก การถ่ายภาพ ลักษณะทางกายภาพของโครงการและที่อยู่อาศัย จัดแบ่งหมวดหมู่ข้อมูล ประเมินผลการนำใช้พื้นที่ใช้สอยด้วยการเปรียบเทียบกันระหว่างการออกแบบวางแผนกับการใช้สอยจริงของผู้อยู่อาศัย ด้วยการวิเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์ ผสมกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และจากเอกสาร มาประเมินผลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา.

- การประเมินผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

- การวิเคราะห์ประเมินผลระหว่างวัตถุประสงค์เป้าหมายของนโยบายที่ได้ทำการออกแบบวางแผนไว้ก่อนการดำเนินงาน กับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง 2 ด้านคือ การดำเนินงานด้านกายภาพและด้านการเงิน โดยการนำแนวทางนโยบายการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นที่ตั้ง จากนั้นใช้ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล มาเปรียบเทียบ พร้อม ๆ กับการหาสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนการที่วางไว้

- การสรุปผลการศึกษา ขั้นตอนนี้คือการสรุปข้อดี ข้อจำกัด และปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดสวัสดิการของภาครัฐด้านที่อยู่อาศัยในอนาคต

• การจัดทำเล่มรายงานเพื่อนำเสนอผลการวิจัย เป็นขั้นตอนสำคัญในช่วงระยะเวลาสุดท้ายของการทำวิทยานิพนธ์ การนำเสนอในเวลาสอบวิทยานิพนธ์โดยใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint ขั้นตอนนี้ในการทำรวมเวลาในการแก้เล่มวิทยานิพนธ์ประมาณ 2 เดือน

3.4 ระยะเวลาในการศึกษา

ใช้ระยะเวลาในการวิจัยประมาณ 8 เดือน โดยแบ่งออกเป็นการทบทวนวรรณกรรมและออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลประมาณ 3 เดือน การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถามและแบบเก็บข้อมูล ประมาณ 2 เดือน นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมประมาณ 1 เดือน สรุปผลการวิจัยประมาณ 1 เดือนและคัดแก้รูปเล่ม และส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน

ตารางที่ 3.2 แผนการดำเนินการวิจัย

รายการดำเนินการวิจัย	พ.ศ. 2546					พ.ศ. 2547		
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	████████████████████							
ศึกษารวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	████████████████████							
ศึกษาข้อมูลรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการและออกแบบเครื่องมือในการวิจัย		████████████████████						
ศึกษาและเก็บข้อมูลจากภาคสนาม			████████████████████					
นำข้อมูลมาประมวลผล วิเคราะห์และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม					.....	████████████████		
ประเมินผลระหว่างนโยบายกับผลที่เกิดขึ้นจริง						████████████████		
สรุปผลการวิจัย และนำเสนอ (สอบวิทยานิพนธ์)						.....	████████████████	
คัดแก้รูปเล่มและส่งวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์							.....	

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อประเมินผลโครงการบ้านจัดสรรสวัสดิการข้าราชการบ้านนาบุญที่นครหลวงเวียงจันทน์ ถึงความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ อย่างไร ในสองด้านคือ ด้านกายภาพของโครงการหมายถึงการศึกษาความสอดคล้องระหว่างการออกแบบกับการอยู่อาศัยจริงโดยศึกษาจากการสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยถึงวิถีชีวิตการนำใช้สอยพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของบ้าน ปัญหาในการอยู่อาศัย และความต้องการของผู้อยู่อาศัย และด้วยการสังเกตบันทึกเพื่อเปรียบเทียบระหว่างการจัดพื้นที่ใช้สอยของผู้ดำเนินการกับการใช้สอยจริงของผู้อยู่อาศัย อีกด้านหนึ่งคือวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงานด้านการเงินของ

โครงการโดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน กับแผนงานและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่ต้นก่อนดำเนินโครงการ สุดท้ายคือการเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของรัฐด้านการสวัสดิการที่อยู่อาศัยสำหรับข้าราชการและข้าราชการบำนาญในอนาคต

3.6 การสรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนนี้จะสรุปประเด็นปัญหาต่างๆที่สามารถวิเคราะห์ได้ จากการประเมินผลการดำเนินโครงการทั้งด้านกายภาพของที่อยู่อาศัย และการดำเนินงานด้านการเงินของโครงการโดยแบ่งการสรุปผลเป็น 2 ด้านคือด้านผู้ดำเนินโครงการ และด้านผู้อยู่อาศัย นำข้อดีและข้อด้อยมาเป็นการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในโครงการปัจจุบัน และเป็นข้อมูลในการวางแผนทำโครงการในครั้งต่อไปและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับข้าราชการของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวในอนาคตด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.7 สรุปขั้นตอนการวิจัย (Flow Chart)

การประเมินผลโครงการสร้างบ้านจัดสรรสวัสดิข้าราชการบ้านญาตินครหลวงเวียงจันทน์

